

est, ut possit emergere, nisi illi materia, occasio fautor etiam commendatorque contingat. Et Claudianus (d):

Egregios invidant præmia mores,
Hinc priscae redeunt artes, felicibus inde
Ingeniis aperitur iter, despectaque Musæ
Colla levant.

Et Justus Lipsius (e) eleganti similitudine usus: Ut navis (inquit) in malatia hæret, sic ingenium in suo languere, cui melior aura non aspirat:

4 Quos præiens Ovidius, sic canit (f):
Scribentem jucat ipse favor, minuitque laborem,
Cumque suo crescens pectore fervet opus.

Et Lucanus (g):

Ipsæ per Ausenias Eneja carmina gentes
Qui sonat, ingenti qui nomine pulsat Olympum
Mœniumque senem Romano provocat ore,
Forsitan illius nemoris latuisset in umbra,
Quod canit, & sterili tantum cantasset avena
Ignotus populis, si Mecenatē careret.

Martialis (h) ad eundem Mecenatē alludens, cujus in Virgilium, Horatium, & magnos alios Poetas, & Scriptores ingens munificentia effecit, ut ejus nomen hodieque, vel uti in Adagium, pro insigni quolibet bonorum studiorum fautore transierit, ut Carolus Stephanus, & Calepinus (i) advertunt, sic verè & eleganter scripsit,

Temporibus nostris ætas cum cedat avorum
Crescit & major cum Duce Roma suo.
Ingenium sacri miraris abesse Maronis,
Nec quemquam tanta bella sonare tuba.
Sint Mecenates, non deerint, Flacce, Marones,
Virgiliumque tibi, vel tua rura dabant, &c.

5 Et idem Ovidius (k), veterum Romanorum studium erga Poetas extollens, & recentiorum in curiam in eisdem juvenandis incusans, sic ait:

Cura Ducum fuerant olim, Regumque, Poetæ
Præmiaque antiqui Magna tulere chori.
Sanctaque Majestas, & erat venerabile nomen
Vatibus, & largæ sæpè dabantur opes,
Ennius emeruit Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni, Scipio Magne tibi.
Nunc bedere sine honore jacent, operataque doctis
Cura vigil Musis, nomen inertis habet.

6 Et de eisdem, suo quoque tempore contemptis, agens Juvenalis (l) ita inquit:
Quis tibi Mecenatē? quis nunc erit, aut Proculejus,
Aut Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium: nunc utile multis
Pallere, & toto vinum nescire Decembri.

7 Et his recentior Erasmus (m), multus est passim in eadem studiorum, studiosorumque cura Principibus commendanda, ut quo possint prosint, & foelicia ingenia suis opibus juvent, quæ nullibi inquit, non dexterrima reperientur, si his pedamentis non destituantur. Mecenatēque habeant, qui suppeditet otium qui addat animum, qui tueatur adversus excetram invidiæ, quæ non aliter, quàm umbra corpus, sequitur eruditionis gloriam, Denique ad cujus judicium suas erigant vires, cui suas consecrent vigilias. Additque, ideò prudentem Antiquitatem Musis virginibus suum Appollinem præfecisse. Et quòd adhuc durius habeantur bonæ literæ, in causa esse, quòd frigeant Mecenates, & regnent meliorum literarum hostes, nam ut honos alit artes, ita genus vitæ sordidum, nullus studiorum comes, nullus æmulus, nemo mirator, nemo fautor, nullus honos, nulla præmia, etiam ex diligentissimo ignavissimum reddunt studiosum.

8 Idem quoque sentiens Symmachianus (n) Afer, arduas ac præruptas Parnasi rupes sola hac Op-

(d) Claud. lib. 2. de laud. Stilic.

(e) Lips. epist. 73. in Cent. ad Germ. & Gall.

(f) Ovid. 3. de Ponto.

(g) Lucan. in carm. ad Pison.

(h) Mart. lib. 8. epigram. 56.

(i) Stephan. & Calep. verb. Mecenatē.

(k) Ovid. lib. 3. de arte amand.

(l) Juven. satyr. 7.

(m) Eras. epist. 29. & 71. cent. 7. & in Adag. Ne hos quidem pereat, pag. 705. & in l. ad Thessalon.

(n) Symmach. advers. Marcionem.

Optimum ope, facile scandi posse, his verbis ostendit: Quod circa bijugam ingeniorum illam rupem senticosa asperitudine protulimus, scandi baud proclivem. At enim si eruditi aderant Principes, Optimates; ecce scansiles instar graduum, illi scopuli. Aliter si in eruditi, si inbenefici, nã, & illi scopuli sunt, & obsistunt.

9 Et Altiatus (o), post Diogenem, Demosthenem, & alios, quos ejus Expositores adducunt, divites hujusmodi ac Potentes Viros carpere volens, qui in parasitos, scurras, moriones, fatuos, & alios similes homines, doctis & studiosis relictis, suas divitias profundunt, elegans illud cusuit Emblema, ficus in altis rupibus sita, cujus fructus solis ineptis, & nocivis avibus in escam cedunt, sub lemmate, *Luxuriosorum opes*, & his carminibus:

Rupibus aeris, summi que crepedine saxi,
Immites fructus ficus acerba parit.
Quos corci comedunt, quos devorat improba cornix.
Qui nihil humane commoditatis habent.
Sic Fatuorum opibus, parasiti & scorta fruuntur,
Et nulla justos utilitate juvant.

10 Petrus etiam Costalius (p), pariter docere volens, quòd *Honos alit Artes*, hoc Pegmate utitur, ex Cygni natura desumpto,

Non canit assueta Cygnus vocalis in unda
Ni Zephyri spirat mollior aura sibi.
Classica proposito sapientia crescit honore,
Speratque alitur docta Minerva lucro.
Sic tua Mecenatē circumstetit aura Maronem,
Et capit Clario gratior esse Deo.

Quo Modernus Alter (q) hoc Disticho clausit,

Dulci sonum mollis Zephyrus demulcet olorem,
Et Vatun stimulat pectora dives bonos.

11 Et ante illos Philostratus (r), & Nazianzenus (s), de eadem Cygni natura loquentes, Iatius adnotarunt. Et Plutarchus (t), eandem ferè similitudinem premens, sic habet: *Ut enim frugum copiam bona temperies, & tenuitas aeris gignit: ita artium, & bonorum ingeniorum incrementa, benignitas, honor, & clementia Regis efficit: & contrà, Principum invidia, sordes, aut studium contendendi, omnia ista extinguit, & perdidit.*

12 Quo loco relato, Joachimus Camerarius (u) aliud simile adducit, ex Luna, quæ, ut tradit Lucilius apud Gellium (x) alit ostrea, & implet echinos, & inde, inquit ad rem nostram, aliud Emblema formari posse, *Crescente aderesco Luna, decresco minuta,*

Aulæ num melius pingitur effigies?

23 Et Erasmus (y) in id ipsum respiciens, inquit, quòd cum Asinus sit omninò Musicæ indoctus, ex ossibus tamen ejus optima sunt tibia, ut ait *Æsopus apud Plutarchum*. Ita divites quidam, ipsi indocti, tamen pecunia suppeditant ingenium studiosis. Ex quo simili (Erasmò non citato) Florentius Schoonhovius (z) hoc Emblema confixit, asinum dissectis cruribus resupinum depingens, & tibiae sub arbore, tibia, quam ex ejus osso fecerat, dexterrimè modulantem;

Sunt Asini cantare rudes, tamen ossa ministrant,
Quæ fistulis aptissima,
Sic quibus res est ampla domi, tenues studiosos
Opibus juvare convenit.

Dignum quoque relatu est Emblema aliud D. Sebastian. Covarruvæ (a), quòd sub pictura molendini pneumatici, sive alati, quòd vocamus, *De viento*, cum lemmate, *Si staverit*, ita valde ad rem nostram appositè inquit:

Virtud, letras, ingenio, entendimiento,
Y buenas partes, pero con pobreza,
Si no reciben de quien puede aliento,
Haciendoles favor con su largueza,
Es un molino, que llamas de viento,
Puesto en lo alto de una fortaleza,
Que quando el aire calma, està parado,
Y su artificio desaprovechado.

Ppp

Ego

(o) Altiat. Emblem. 73.

(p) Petr. Costalius in pegmat. pag. 329.

(q) Modern. ap. Theat. vitæ hum. lit. P. pag. 500.

(r) Philost. lib. 1. Icon.

(s) Nazianz. in epist. ad Celestium.

(t) Plutarch. in orat. de fort. Alex.

(u) Camerat. cent. 3. Emblem. 51.

(x) Gellius lib. 20. cap. 7.

(y) Eras. in simil. pag. 50.

(z) Schoonh. Embl. 65. pag. 194.

(a) D. Sebast. Covarr. Embl. 13. cent. 2.

14 Ego verò, eamdem disciplinam, hac vitis, qua utor, figura aptius insinuari posse existimo, quæ validæ alicuiarbori, vel Pyramidi innixa, in altum se, suosque fructus botrosè sustollit, & uberiores, dulioresque progengerat. Quod fulcimen, levamen, vel Juvamen si deficeret, per terram foliis sparsaaceret, & ab omnibus calcata, inutilis redderetur. Unde, post Columellam (b), Tertullianu (c), hanc esse vitis & hederæ naturam inquit: *Ut malint parietibus invovi textili sylva, quam hni teri voluntaria injuria.* Eademque Nos in doctis quibusque, & studiosis viris consideramus, qui si Potentioribus placere hæreque mereantur, atque illorum ope opibusvè juvari, ex solo inolem Soliumque consurgent, & uberrimos sui ingenii fetus producent, gravioreque, & honoriores apud omnes existent. Prout & Justus Lipsius (d), eadem similitudine usus, his verbis expissit: *Ut vitis jacet, nec fructum fert, nisi ad stipitem, aut arborem applicita, vis etiam literat, nisi gratia & favore Magnorum subnixi.* Et Joachimus Camerarius his, vitem humi stratam pinens, quia ulmum, cui adhæresceret, non habebat, cum lemmate, *Opis indiga,*

*Stratus humi palmes, absentem sterilescit ob ulmum,
Indiget alterius quilibet auxilio.*

15 Est autem Pyraus, ad Reges significandos, aptissimum symbolum, tum propter sui stabilitatem, magnitudinem, atque excellentiam, de quibus mira Plinius (e) scribit, eas *otiosas* atque *stultam Regum Ægyptiorum pecuniæ ostentationem* appellans: tum quod ipsi Ægyptii, Reges suos, qui mortales reliquos gloria præcessissent, metis & Pyramidibus, quæ sepulchris eorum superponerentur, honorare conserunt, ex quatuor vastissimorum angulorum lateribus ab imò in acumen desinentibus, in ignis speciem, unde & illis nomen inditum fuit, tanta interdum opera, & majestate, ut inter septem opus miracula haberi meruerint, ut præter Solinum, Strabonem, Ammianum Marcellinum, & abs, refert Pierius Valerianus (f). Addens ex Nazianzeno, & aliis, non deesse, qui existiment, Pyramides eas in Ægypto celebriores, à Josepho Hebræo exedificatas, ut frumenti conditoria esset.

16 Extatque apud Iadrianum Junium (g) Emblema aliud, ubi hoc illustrat, nostro valdè consimile, nisi quod gneralius Reges, tamquam pyramides, suis opibus, atque adminiculis invalidam plebeculam, aminoris conditionis hominum status, fulcimen, & ornamento esse debere admonuit, ut ejus vèa demonstrant, quæ sic habent,

*Pyramides Pbarium monumenta perennia Regum,
Errantibus circum ligat hederæ sequax brachiis.
Regum opibus firmis plebs sustentatur egena,
Mentisque constans firmitas vivet peremitter.*

Quod longè verius, & commodius dixisset, si ad literarum levamen suum Emblema (ut nos in nostro facimus) contraxset, & præsertim ad Poetas, qui à Persio (h), & aliis (i), *Hederæ sequaces* dicuntur, quod ea, siml cum lauro, coronare solerent, ut latè ejusdem Persii explanatores, & alii passim Auctores ostendunt.

17 Omnes in eo pater convenientes, quod præter suprà relatos à Seneca (k) Tragico dicitur:

*Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.*

Et hoc studium sublevadorum studiosorum Principibus viris votivum esse debere, ad Herculis imitationem, quem Vetere, *ut jam alibi tetigi (l)*, tot victoriis clarum, *Masagetem* etiam indigetarunt, quasi *Musarum actorem, literatorumque Tutorem*, sic (ut rectè Causius (m) tradit) indicare volentes, latere Musas i tutela bellicæ virtutis, & sub Principum virorum auspiciis jucundius florere.

18 Unde eos ad hnc curam meritò excitavit Poëta (n), sic canens:

*Pieridem, Heroes, doctos, & amate Poetas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ vivet, dum roborat Tellus,
Dum cælum stellas, dum vehet annis aquas.*

Et Batilius Lebeus (o) nostrum intentum respiciens, & Herculis Musagetis fabulas premens, sic habet:

Templa hic cum Musis, prisci monumenta Quiritis

(b) Colum. de re rust. lib. 1. cap. 6.
(c) Tertull. in lib. de ama, cap. 19.
(d) Lips. centur. 2. ad lig. epist. 13.
(e) Plinio lib. 36. cap. 1.
(f) Pier. lib. 39. fol. 21. & lib. 60. fol. 437.
(g) Junius Emblem. 14.
(h) Pers. satyr. 1.

(i) Horat. od. 1. & 36. lib. 1. & epist. 3. lib. 2. ubi eorum expos. & Altat. Emblem. 204. ubi Minoes.
(k) Senec. in Hyppol.
(l) Sup. Embl. 63.
(m) Causin. in Polit. sym. lib. 2. cap. 31.
(n) Poeta apud Causinum ubi proxime.
(o) Batil. Emblem. 46.

In

Musarum Alcides duxque comesque tenet.

Tam benè conveniunt, ille hujus nomine tuba

Clarus hic illarum vocis, & artis ope.

In cujus Emblematis commentario latius in hoc argumento discurrit.

19 Et summè semper laudata est Cræsi in Pindarum, Policeratis in Anacreontem, Lysandri in Cherillum, Augusti & Mecenate in Virgilium, & Horatium, M. Catonis in Ennium eximia liberalitas, & sic aliorum in alios, tum Poëtas, tum studiosos, & literatos viros comitas & benignitas, quorum ingentem Catalogum novissimè, ultra plures alios, Camerarius, & Beyerlinchius (p) conscripserunt.

20 Et de Alexandro Magno, ultra honores Homero habitos, narrat, post alios Conradus Gesnerus (q), Aristoteli, ob libros de historia animalium, quos ejus jussu elucubravit, octingenta talenta auri dono dedisse, quæ, ut ipse Gesnerus supputat, quadringentis octoginta Coronatorum millibus æstimantur. Additque, quò si hodie viveret Alexander, intelligeret profectò, & miraretur, inter innumera ejus Regia opera, nullius meritò tantam ad posteros gloriam, & famam ipsius transmissam, quantam ex hoc uno apud vulgus hominum contempto opere.

21 Oppianus quoque Anacerbensis, Poeta longè doctissimus, eodem Gesnero (r), & Volaterano (s) testantibus, cum M. Antonino Imperatori opus suum de *Piscibus*, & de *Venatione* dedicasset, ultra patris exulantis in urbem restitutionem, quam ipse dumtaxat exposulavit, pro quolibet versu aureum numum accepit, quo dono exilaratus, poemata sua aureis literis exaravit, ut meritò aurea appellentur, sunt autem utriusque poematii carmina quinque mille & octingenta.

22 Et Martialis (t) Prisci, sui Patroni, erga se beneficentiam collaudans, qualiter ea excitatus, suis in carminibus studiisque profecerit, hoc Epigrammate luculenter ostendit,

Quod Flacco, Varioque fuit, summoque Maroni

Mecenas atavis Regibus ortus eques:

Gentibus & populis hoc te mihi Prisce Terenti

Fama fuisse loquax, chartaque dicit anus.

Tu facis ingenium, Tu si quid posse videmur,

Tu das ingenue munera pigritiæ.

23 Eademque de causa divinus ille Plato ab Eliano (u) relatus, Hipparchum ipsius discipulum, Pisistrati filium, summis laudibus effert, quod ultra honores Homeri carminibus habitos, misit etiam ad Anacreontem quinque remorum navim, ut ad se veniret; Simmonidi verò Ceo summa cum diligentia adhæsit, semperque secum habuit, magnis muneribus & mercede persuasum. Omnemque operam navavit eruditissimis doctisque viris: & voluit sua auctoritate præire Atheniensibus ad studia literarum, & præstantioribus, atque melioribus ipsis imperare conabatur. Nemini enim sapientiam invideri par esse censebat, quippe cum esset vir bonus & integer.

24 Plurimisque aliis omissis, hæc ipsa in literatos propensio, valdè in Leone Imperatore (x) respeluit, cum in una ex suis Novellis dixisse legamus: *Utinam meis temporibus eveniat stipendia militum in Doctores artium absumi.* Et in Athalarico, Gotorum Rege, cum de eo referat Cassiodorus (y) quanto studio curaverit, ut Grammaticis, Rhetoribus, necnon juris Expositoribus in urbe Romana salaria competentia, & sine ulla diminutione, aut mora præberentur, eam rationem adjiciens, *Quòd manifestum sit præmium artes nutrire, nec cogi debere de alieno pendere fastidio, cui piaculum est, vel horarum aliquo vacasse momento. Et quòd si Principes opes suas Scenicis pro populi oblectatione largiuntur, & ea studiosissimè consequuntur, qui aded necessarii non habentur, quanto magis illis sine dilatione præbenda sunt, per quos & honesti mores proveniant, & Palatio Regio facienda nutriuntur ingenta.*

25 Apud Crantzium (z) quoque notabilem historiam habemus de Hiarne mediocris fortunæ homine, sed singularis ingenii, qui Daniæ Regno donatus fuit, ob id tantum, quòd in laudem Frontonis Regis prædefuncti, elegans Epitaphium scripsit lingua vernacula, quod Saxo Grammaticus in Latinam ita transfudit,

Frontonem Dani, quem longum vivere vellent,

Per sua defunctum rura tulere diu,

Principis hic summi tumulatum cespite corpus,

Æthere sub liquido nuda recondit humus.

26 Vitruvius (a) etiam se valdè mirari scriptum reliquit, cur Græcorum majores in Olympicis ludis vincitibus, ita magnos honores constituerint: *Scriptoribus verò non eosdem, etiamque majores*

Ppp 2

(p) Camerar. 1. subcit. cap. 4. tom. 2. cap. 55. & 56. &

tom. 3. pag. 170. & pag. 243. Theat. lit. P. pag. 497.

(q) Gesner. in pref. ad lib. de quadrup.

(r) Gesner. sup.

(s) Volater. lib. 18. antrop.

(t) Martial. lib. 12. Epigramm.

(u) Elian. de var. histor. lib. 8. cap. 2.

(x) Leo Imper. Novel.

(y) Cassiodor. lib. 9. epist. 21.

(z) Crantz. hist. Daniæ lib. 1. cap. 33.

(a) Vitruv. lib. 1. in princip.

tribuerint, quorum prudentia tanta munera privatim publicoque hominibus praeprarat, quorumque quotidianae praecipua, perpetuis industriis, & laboribus culta, infinitas utilitates, aeo perpetuo, non solum suis civibus; sed etiam omnibus gentibus praestant, instituuntque civitatibus humanitatis mores, aequa iura, leges, quibus absentibus, nulla potest civitas incolumis esse.

27 Et Flavius Vegetius (b) idem agnoscens, sic suos libros de re militari exorditur, quos ad Valentinianum Augustum direxit: Antiquis temporibus mos fuit, bonarum artium studia mandare literis, atque in libros redacta offerre Principibus. Quia neque recte aliquid incobatur, nisi post Deum faverit Imperator: neque quemquam magis docet, vel meliora scire, vel plura, quam Principem, cuius doctrina omnibus potest prodesse subiectis. Quod Octavium Augustum, ac bonos debinc Principes libenter habuisse, frequentibus declaratur exemplis. Sic Regnantium testimonio crevit eloquentia, dum non culpatur audacia.

28 Indeque Cuspinianus (c), merito laudat Maximiliani I. Imperatoris Regium apophthegma, quo pronuntiavit, se nullos homines plus amare, nullis majorem caritatem, & reverentiam debere, quam viris doctis; eosque non subesse, sed praesesse aliis oportere. Quo cum sentiens Rex noster Alphonsus X. idem ipsum in vim legis (d) observandum suis posteris tradidit, sic in una ex suis Septem Partitis statuens: E aun deben bonnar a los Muestrros de los grandes saberes: ca por ellos se fazen muchos de omes buenos, e por cuyo consejo se mantienen, e se enderezan muchas vegadas los Reynos, e los grandes señores, &c.

29 Elegans quoque hac de re dissertatio apud Joannem Barclayum (e) in sua Argenteide reperitur, ubi pluribus probat, sine scelere & periculo contumeliose haberi non posse eximios viros; sed & genus inhumanitatis noxiosissimum esse, non illos extollere, & praemiis sollicitare de publico, quacumque in arte excellere reperiantur. Errareque & peccare graviter Principes, qui cum in res ludicras, & voluptuosas, & in tot vilissimos homines, tantum auri profundant, nunc perversam rationem instituunt, ut in multis gentibus prope sit ad egregii animi iudicium arceri a Regiis, aut in illis jacere: Aded (inquit) timida, aut barbara felicitum vitia amant exarmare virtutem; quasi ea potiores futuri sint, si egenam, aut neglectam superbi calcaverint.

30 Quam querelam prius lepide satis expressit Petronius (f) Arbitr Poetam non humillimi spiritus inducens, a quo cum quaesitum esset, cur tam male vestitus incederet? propter hoc ipsum inquit: Amor ingenii neminem unquam divitem fecit.

Qui pelago credit, magno se fenore tollit,
Qui pugnas, & castra petit praecipitur auro,
Vilis adulator picto jacet ebrinus ostro;
Et qui sollicitat nuptas, ad premia peccat.
Sola ruinosis horret facundia pannis,
Atque inopi lingua desertas invocat artes.

Faciantur itaque quacumque ratione possunt literarum amatores, ut videantur illi quoque infra pecuniam positi, nescio quomodo bonae mentis soror est paupertas. Quem locum pungens Justus Lipsius, (g) in uno queritur, raram esse conjunctionem virtutis, & fortunae, praesertim in modesto, & sapiente, & bonae mentis. Et in alio ita inquit: Blenni aliquot, & buccones, ad cubina bonorum veniunt: meliora & altiora ingenia arcentur. Ita aevum est, paucos nuda virtus, aut doctrina exerit.

31 Et, ut bene Joannes Filesacus (h) animadvertit (multiplices causas sterilitatis ingeniorum expendens) jam olim & toties audita sunt hujusmodi aliorum Poetarum querela. Sic enim Statius (i) Papinius dolet suo tempore vilim honorem studii habitum; & Ovidius (k) cum inquit:

Dulcis erat mercede labor, tempusque secutum est,
Quod subito gratie frangeret artis opus.

Et Calpurnius (l) Flaccus exinde consulens,
Frange puer calamos, & inanes desere Musas,
Quid enim tibi fistula reddet
Quo tutere famem? Certè mea carmina nemo
Praeterquam scopulis ventosa remurmurat Echo.

32 Quem sequutus Martialis (m), Flaccum hortatur, ut Musis relictis, forum aliasve artes lucrosas sectetur, hanc rationem subtexens,

Praeter aquas Helicon, & sarta, lyraeque Deorum
Nil habet, & magnum semper Inane sophos.
Quid tibi cum Cyrra? Quid cum Permessidos unda?

(b) Veget. de re milit. in prolog. lib. 1.
(c) Cuspin. in Maxim. 1. pag. 486. num. 16.
(d) L. 3. tit. 30. part. 2.
(e) Barclay. lib. 1. Argen. pag. 96. & seq.
(f) Petron. in satyr.
(g) Lips. de admirand. lib. 2. cap. 15. & in centur. ad German. & Gallos, epist. 51.
(h) Filesac. 2. select. in syntag. de Script. c. 5. ex p. 352.
(i) Statius Epiced. in Parr.
(k) Ovid. 6. Fast.
(l) Calpur. Eclog. 4.
(m) Mart. lib. 1. epigr. 77.

Ro-

Romanum propius divitiusque forum est.
Illic era sonant, at circumpulpa nostra,
Et steriles cathedras basia sola crepant.

Et Faustus Andrelinus (n), sic inquit:

Dispareant latiae steriles mea castra camena
Dispareat fallax nomen Apollo tuum
Ividia amicis properat, nil Phoebe propinas,
Nil mihi dat Helicon, Pegasus iunda nihil.
Coccina fers honeris, & serica quaque satelles,
Et Pathicus, Leno, Pharmacopola, Coccus,
Horum est quicquid nunc auditur in orbe monet,
Nil aliud Vates, quam bene dixit, habet.

33 Et aliis relictis, Ludovicus Ariostus (o) sic eundem dolorem expressit,

Si, por gran colpa de i signori avari, Che la virtu premeudo, & essaltando
Che lascian mendicar i sacri ingegni, I vitii, caccian le buon arte in vando.

34 Et non inelegantius noster numquam pro meritis laudatus Lupus a Vega (p), suum Poema De la Jerusalem, sub eadem querela, sic exordiens:

Bien sé que vengo a tiempo, que no esperan Pocos estiman, muchos vituperan,
La virtud, i trabajo premio alguno: Cisnes son todos, sin cantar ninguno.

Et rursus sic finiens (q):

Yo solo de la embidia perseguido, Que mal puede volar en larga suma,
Estrangero en mi Patria, i desterrado, Si a cuidados domesticos atiende,
A Ovidio en esto solo parecido, De todo bien desamparada pluma,
Aunque por las estrañas siempre honrado: Yo me disculpo, i el poder me entiendo:
De sola mi verdad favorecido, No porque tanto de volar presiona,
I del mortal poder desengañado, Pero por ver lo que la piedra ofende;
Dexo estas lineas barbaras, i viles Mas que puede esperar de su montaña,
A los pinceles, que vendrán sutiles. Ingenio que camina por España?

35 Quo loci ad vulgatum illud Altiati (r) Emblema respexit, quod sub pueri figura confinxit, in altum dexteri ingenii alis volare conantis, nisi illum grave pondus alteri manui alligatum deorsum deprimeret, cum his carminibus:

Dextra tenet lapidem, manus altera sustinet alas;
Ut me pluma levat, sic grave mergit onus.
Ingenio poteram superas volitare per arces
Me nisi paupertas invida deprimeret.

Cum quo consonat aliud Boissardi (s), quod ita se habet:

Haud facile emergunt, qui paupertate praemuntur:
Quos retinet tanquam compede tetra fames
Immodicis opibus virtus ne gaudet: at illa
Degeneri sordet subruta pauperie.

36 Est enim certissimum paupertatem, ut comitem, ita & novercam bonorum ingeniorum, excellentiumque artium, & literarum esse solere, quae animum, tum ab aliis curis, tum maxime ab hac rei familiaris, vacuum, liberumque desiderant, ut praesens Emnius (t), dum dixit: Multi aliquid appetant, quorum paupertas obscurat nomina; & expressius Dionysius Halicarnaseus (u), inquit: Nihil generosum sapere potest, qui quotidiani victus penuria urgetur. Et eleganter Juvenalis (x) sic canens:

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi. Minime cantare sub antro
Pierio, Thyrsurvae potest contingere seva
Paupertas, atque eris inops, quo nocte dieque
Corpus eget: satur est cum dicit Horatius Ohe.
Quod si Virgilio puer, & tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri,
Sorda nihil generet grave buccina, &c.

37 Unde & Horatius (y) Julii Flori ingenium valde commendans, eum monet, ut has curas relin-

(n) Andr. lib. 1. Poem.
(o) Ariost. cant. 35. Stanz. 23.
(p) Lup. a Vega in Jerusalem. cant. 1.
(q) Idem cant. ult. inf.
(r) Altiat. Embl. 120.
(s) Boissard. Embl. 10.
(t) Ennius.
(u) Halicarn. lib. 4.
(x) Juven. satyr. 7.
(y) Horat. lib. 1. epist. 3.

linquat, ut ad famæ templum ascendere possit, his verbis:

— Ipse quid audes?
 Quæ circum volitas agilis thyma? Non tibi parvum,
 Ingenium, non incultum est, nec turpiter hitum;
 Seu linguam causis acuis, seu civica jura
 Respondere paras: seu condis amabile carmen:
 Prima feres hedera victricis præmia: quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quò te celestis sapientia duceret, ires.

Et rursus (z) in Arte Poëtica docet, neminem corrogandis, augendisve pecuniis intentum, quicquam in Poësi pulchrum perficere posse, inquiens:

— Ad hæc animos ærugo & cura periculi
 Cum semel imbuerit, speramus carmina frangi
 Posse linenda cedro, & levi servanda cupresso?

38 Plinius quoque Junior (a), ad Canium Rufum scribens, dolet, quòd intentione rei familiaris obeunda, crebris excursionibus ab studiis avocetur; monetque ipsum his verbis: *Quin Tu (tempus est enim) humiles, & sordidas curas aliis mandas? Et ipse te in alto isto, pinguique secessu studiis adseris? Hoc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, hæc quies: in his vigilia, in his etiam somnus reponatur. Effinge aliquid, & excude, quod sit perpetuò tuum: nam reliqua rerum tuarum post te alium, atque alium dominum sortientur: hoc nunquam tuum desinet esse si semel caperit.*

39 Et Cassiodorus (b), postquam sub Athalarici Regis persona, salaria ex publico imminuta præstari debere, præcepit, inde factum esse concludit, ut *Cesset nunc illa satyris Doctoribus querulis usurpata sententia, quia duabus curis ingenium non debet occupari. Ecce jam habere tolerabile probantur hospitium; unde nunc meritò, uni solitudinì jugiter exherentes, toto vigore animi ad bonarum artium studia transferantur.*

40 Discant igitur Principes, inter præcipuos thesauros suos ea reponere, quæ in alendos, & sublevandos homines, eminentioribus studiis, disciplinis, & aliis, quibusvis artificii præditos, erogaverint (neque enim vulgares Musas, studiavè inutilia, vel ad negotiorum usum minus apta ingenia, ad hæc præmia accerso). Sciantque, vel à Symmacho (c) docti, *Bonas artes honore nutrivit, atque hoc specimen esse florentis Reipub. ut disciplinarum professoribus præmia opulenta pendantur. Multosque reperiri; ut bene Joannes Barclajus (d) considerat, qui publicæ prudentiæ, ac providentiæ sunt apti, qui tamen, quia non quaruntur, neque beneficiis ejusmodi sublevantur, in occulto latent, aut in privatis curis consenscentes, non usu, non negotiis lævigantur.*

41 In magnum sanè Reipublicæ detrimentum, cui nulla potest alia major calamitas contingere, quàm si strenuis militaribus Ducibus, eruditivè, ac prudentibus Togatis Gubernatoribus, vel Scrip- toribus, aut Doctoribus careat, quorum defectum sub finem mundi majorem esse futurum, quidam (e) vaticinantur, & utinam nostris temporibus in nostra Hispania hanc plagam minus frequenter experire- mur, majorique curæ esset, in deficientium locum haberi magnorum animorum seminarium, atque delectum, quos nullum tempus, nulla Regio non gignet, si modò sint, qui foveant, & provehant, cum vel docente Juvenali (f):

— *Experientia constet,
 Summos posse viros, magnaque exempla daturos,
 Vervecum in patria, crassoque sub aere nasci.*

Et ut Cassiodorus (g), inquit: *Non sint imparia tempora nostra transactis. Habemus sequaces, æmulo- que priscorum. Quod prius etiam Tacitus (h) his verbis admonuit: Neque omnia apud priores meliora; sed nostra quoque ætas multa laudis, & artium imitanda posteris tulit.*

42 Et hæc simul etiam contra eos notare oportebit, qui solum antiquos Scriptores & Artifices laudare, & æstimare solent, & ut Plato (i) ait, semper recentioribus præferre consueverunt, quasi lassa & effata natura, nihil jam laudabile pariat. Quos contra justissimè stomachatur Horatius (k) cum dixit:

— *Indignor quicquam reprehendi, non quia crasse,
 Illepidè dictum putetur, sed quia nuper.*

Et de his, & de aliis, qui similiter solum externos Auctores mirantur, & indigenas parvi faciunt, plu- ra dicere possem, nisi jam alibi à Me post Filesacum (l), & alios tradita essent.

(z) Idem in Arte Poet.

(a) Plin. Jun. lib. 1. epist. 3.

(b) Cassiod. lib. 9. epist. 21. in fin.

(c) Symmach. lib. 1. epist. 73.

(d) Barclaj. in Argen. lib. 1. pag. 100.

(e) Ascaff. & relati ab eo in lib. de arar.

(f) Juven. satyr. 10.

(g) Cassiod. lib. 8. epist. 13.

(h) Tacit. 3. Annal. & 1. hist.

(i) Plato in Hyppia.

(k) Horat. in Arte Poet. Plin. Jun. lib. epist. 16. & lib.

6. epist. 21. Siden. lib. 6. epist. 8.

(l) Filesac. lib. 2. select. tract. ultim. de multipl. Scrip-

gener. Ego 2. tom. in epist. ad Lectorem.

LITERATI PRINCIPIBUS SUSPICIENDI.

Quis Crocodilos flumine nantes
 Edomat audax, insidet acer?
 Parva, levis gens Tentyrita.
 En cave Princeps sis Crocodilus,
 Omnibus horror, quippè paratur
 Penna volans, & Natio docta
 Vilis, & acris, quæ domet ausus,
 Tollere famam quisque valebit.

COMMENTARIUS.

dimus, & abundè satis (ni fallor) adstruximus, quàm sit, esseque debeat Regali Fas- tigio cohærens, eruditorum, quavisve alia utili ante eminentium hominum cura, & competens pro cujusque meritis honor & sublevatio. Nunc verò eò nostrum sermo- nem dirigimus, ut non minus apertè Principibus ostendamus, eandem curam, non solum ad se pertinere, verùm valdè quoque suæ dignitati, atque existimationi con- ducere, si gloriam ament, & famæ, nominisque sui laudem, & nullo unquam seculo interitum mem- oriam subditis, & exteris, præsentibus & posteris, relinquere velint.

2 Quo in studio flagrare debere Aristoteles (a) monuit, dum dixit: *Velle pecuniis excellere Tyran- nicum est; honoribus verò magis Regium.* Seneca (b) docens: *Debere Principes multa etiam famæ dare. Et melius Tacitus (c), inquiens: Principum sorti, præcipua rerum ad famam dirigenda. Ceteraque illis sta- tim adesse, vovum insatiabiliter parandum, prosperam sui memoriam.* Et Polybius (d), Principes in hoc ad aliorum hominum conditione his verbis distinguens: *Argentum quidem & pecunia est communis omnium possessio: at honestum, & ex eo laus & gloria, Deorum est, aut eorum, qui à Diis proximè censentur.*

3 Compertum est enim, & omnium seculorum exemplis notatum, nihil tam obscurare, & delere posse Principum gloriam, nihilque citius memoriam nominis ipsorum extinguere, & sepelire, aut etiam odiosos, & detestandos posteris reddere, quàm quòd viros doctrina, & virtute præditos rejecerint, aut neglexerint. Contrà verò, nullum illustrius Nobilitatis insigne, nullam clariorem tubam, ad laudes illorum ubique celebrandas, excogitari posse, quàm ingeniosorum, & doctorum hominum amorem honoremque mereri, & eorum scriptis cum laudum præconiis æternitati commendari; rerumque à se præclare gestarum gloriam literatorum magis, quàm famæ pennis extendere, & ut olim de Ennio dic- tum fuit: *Assiduus volitare per ora virorum.*

Præ-

(a) Aristot. 5. Polit. cap. 10.

(b) Senec. de Clem. lib. 1. cap. 15.

(c) Tacit. 4. Annal.

(d) Polyb. in sua hist.

4 Præclare quippè dixit Vegetius (e): Unius ætatis esse que fortiter fiunt, que verò pro utilitate publica scribuntur eterna manere. Et ante eum Seneca (f): Non annorum numero, neque spatio ætatis terminari fortium hominum vitam, sed laudis, & fame, perpetuæque posteritatis immortalitate. Quæ non aliter, quàm Historicum, aliorumque celebrium Scriptorum monumentis consequi potest, quorum præcipuum officium, ut Tacitus (g) inquit, in suis Annalibus esse debet: Ne virtutes sileantur, utque præcædictis factisque ex posteritate, & infamia metus sit.

5 Unde verè dicere potuit Pindarus (h), magnas corporis vires, magnasque animi virtutes ab hymnis, & laudationibus Historicorum, & Poëtarum destitutas, densis tenebris circumfundi: Sermonemque factis diutius vivere, quem cum Charitum favore lingua è mente extulerit profunda. Quem secutus perpetuus ejus laudator, & imitator Horatius (i), integram Odam in hoc effectu Poëti muneris laudando consumit, & multis exemplis adductis concludit:

Dignum laude virum Musa vetat mori,
Cælo Musa beat, &c.

Et statim in sequenti sic graviter cecinit (k):

Vixere fortes ante Agamemmona Noëte, carent quia Vate sacro
Multi, sed omnes illachrymabiles Paulum sepulta distat inertia.
Urgentur, ignotique longa Celata virtus.

6 Et apertius Ovidius (l), inde deducens, nullam rem aptiorem, optatioremvè Principibus contingere posse, quàm bonum Poëtam, qui eorum nomen, ac famam ab injuriis temporis vindicet, his versibus:

Nec tamen officio Vatum per carmina factò,
Principibus res est aptior ulla viris.
Carmina vestrarum peragunt præconia laudum,
Nec sit ætorum fama caduca cavent.
Carminè fit vivax virtus, expersque sepulchri,
Notitiam seræ posteritatis habet.
Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas,
Nullaque res majus tempore robur habet.
Scripta ferunt amos, scriptis Agamemmona nosti,
Et quisquis contra vel simul arma tulit.
Quis Thebas, septemque Duces sine carmine nosset,
Et quicquid posthæc, quicquid & ante fuit, &c.

7 In eandem sententiam conveniens Tibullus (m), sic habet,
Quem referent Musæ vivet, dum robora tellus,
Dum cælum stellæ, dum veheb amnis aquas.

Et Lucanus (n) hoc carmine,
O Sacer, & magnus Vatum labor, omnia fato
Eripis, & populis donas mortalibus ævum.

8 Aliisque relictis, Jacobus Boissardus (o) idem ipsum Emblematicè ostendere volens, Ducem una ex parte pingit, militaribus spoliis onustum, & ex altera Scriptorem, ejus egregia facta, admoto ad librum calamo, quasi exarantem, cum hoc lemmate, Quæ scriptorum monumentis mandata sunt, æterna redduntur, & his carminibus:

Egregiis frustra virtus se bellica gestis
Inflat, & ad laudes nititur ire suas.
Ni scriptis vulgata ejus sit fama per orbem,
Et fiat radiis clarior historia.

9 Florentius autem Schoonhovius (p), sub lemmate, Vivitur ingenio, hinc figuram mortis, Regum Coronas calcantis, inde librum, roseis sertis redimitum, quem serpens circumdat, excussit, hæc carmina subdens;

Regna cadunt, urbes pereunt, nec quæ fuit olim
Roma manet, præter nomen inane nihil.
Sola tamen rerum, doctis quesita libellis,
Effugiunt sructos Fama decusque rogos.

10 Quos omnes excedit Seneca (q), hoc ipsum documentum pluribus exemplis, & rationibus ornans, & inter alia illis Virgilit carminibus, quibus duobus memoriam æternam promissit, & præstitit, Fortunati ambo, si quid mea carmina possint,

(e) Veget. 2. de re milit. cap.
(f) Senec. declam. 262.
(g) Tacit. 3. Annal.
(h) Pindar. in Nemait, Od. 4. & 7.
(i) Horat. Od. 8. lib. 4.
(k) Idem eod. lib. Od. 9.
(l) Ovid. lib. 4. de Pont. eleg. 8.
(m) Tibul. lib. 1. eleg. 4.
(n) Lucan. lib. 9.
(o) Boissard. Embl. 11.
(p) Schoonh. Embl. 29. pag. 89.
(q) Senec. omnino legendus, epist. 21.

Nulla dies unquam memori vos eximet ævo:
Dum domus Aeneæ Capitolii immobile saxum
Accolet, Imperionque Pater Romanus habebit.

11 Nos verò, Reges, ac Principes notare, simulque admonere volentes, qui ejusmodi viros, de quibus loquimur, quos suscipere, ac suspicere debebant, despiciere, ac contemnere solent, & parvi facere gloriam, quam ex eorum scriptis consequi poterant, existimantes, ut alibi Tacitus (r) inquit: Presenti potentia extingui posse sequentis ævi memoriam. Et parum animadvertentes: Improborum probra (Sidonio (s) Apollinari docente) æquè ut præconia bonorum, immortalia manere, præsens hoc Emblemata formavimus, ex Crocodilo, ut apparet, a pusione, sive Pygmaeo Tentirita domito, atque frenato; quo simili, in eandem rem, de qua agimus, his verbis Erasmus (t) usum fuisse comperio, Crocodilus, invidiosus alioqui, & perniciosus animal, tamen Tentiritas adeò metuit, ut ad eorum vocem etiam expavescat: ita Tyranni, cum omnes contemnant, tamen eruditorum literas subtimant.

12 Quod sumptum est ex horum hominum natura, & in frenandis Crocodilis genio, sive ingenio, de quibus Plinius (u), quem sequuntur Solinus (x), Seneca (y), Strabo (z), & alii à Simone Majolo (a) relati, sic scribit: Tentirite insulam in Nilo habitant, statura parvi, qui soli Crocodilos congregi audent. Flonini imitant, dorsoque, equitantium modo, impositi, hiantibus re supino capite ad morsum, addita in os clava, dextra ac leva tenentes, extrema ejus utrinque, ut frenis in terram agunt captivos, ac voce etiam sola terros, cogunt evomere recentia corpora ad sepulturam. Itaque tui ei insula Crocodili non adnatant, olfatuque ejus generis hominum, ut Psyllorum serpentes fugantur.

13 Amare igitur, vel timere Scriptores Principes debent, qui etsi leves alioqui, ac contemptibiles primo adpectu videri possint, Immunia cete, & ingentes Crocodilos, ut alibi ait Virgilius (b), domare frenareque valent, & quò velint ipsorum famam posteritati traducere, usque adeò verum est illud Q. Curtii (c), quo, aliud agens, pramonuit: Nihil tam firmum tanque stabile esse, cui aliquod periculum non sit, etiam ab invalido; cum & leo culicem, muscamque pertimescat, aliquandoque minimarum avium pabulum fiat, & ferrum rubigo consumat.

14 Quibus exemplis alia plura addit Philippus Camerarius (d), & ex illo Leonis, quem culex infestat, Emblemata confecit Schoonhovius (e), sub titulo, A minimis quoque sibi timendum, & his carminibus: En ego qui terror cunctis incedo per orbem, Ne nervis confide tuis, nam parvula quoque Solius culicis spicula dira tremo: Dum minime credis, quo perimamur habent.

Et ex Xiphia, alioqui valido & formidabili pisce, qui solet ab exiguo cæstro, sive asylo necari, Joachin. Camerarius (f) sic inquiens:

Piscibus ipse aliis sunt formidabilis hostis,
Mox hostis miserè necat exiguus.

15 Et magis ad rem nostram Antonius à Burgundia (g) aliud, in quo Elephantem pingit, ad muris adventum graviter concitatum, & ita habet,

Carnea quem tanto moles petit impete? murem
Cur ita? Pygmeo pexuit ungue feram.
O pudor: & tantas, res tantula, cogit in iras?
Sic agitur: mordax hoc quoque lingua docet.

16 Indeque Salomon (b) eosdem Principes monet, ut de fama & bono nomine curent. Quod inquit: Melius est, quàm divitiæ multæ, & super aurum & argentum gratia bona. Ad hanc nimirum posteritatis curam, quam habere debent, respiciens, ut ubi Salazarus noster, præter alios, animadvertit, & bonam civium, & Scriptorum gratiam, & commendationem, pro qua consequenda aurum & argentum sperneret, aut etiam in eosdem Scriptores liberaliter expendere debent.

17 Quod etiam consilium Isocrates (i) Nicocli, vel primum dedisse comperimus, in oratione, qua illum ad Regnandum instruxit; inquiens, quòd Regibus donatur, callidissimè vendi. Illud verò munus pulcherrimum, ac utilissimum eosdem reputare debere, quod ex præclaris Sapientium, atque eruditorum Virorum admonitionibus, & laudationibus consequuntur. Quod dictum Faustus Andrelinus (k) celebris Poëta, his versibus locupletavit,

Magnanimo qui dat Regi, vel rura, vel aurum,
Argentum, mensas, coccina, vasa, domos,
Dat cupidè Curio, Crasso, parvaque potenti
Munera Fabricio, pernicioza Mida:

Non aurum cupiunt, præclara sed laudis honores,
Et decus, & clari nomina clara Duces.
Carmina qui Regi, Regum fert munera, vitam
Carmina post vitæ tempora Cæsar habet.

(r) Tacit. 4. Annal.
(s) Sidon. lib. 5. epist. 8.
(t) Erasm. in simili, fol. mihi 53. in fin.
(u) Plin. lib. 6. cap. 25. & lib. 28. cap. 3.
(x) Solin. cap. 34.
(y) Senec. lib. 4. nat. quæst. cap. 2.
(z) Strab. lib. 17.
(a) Majol. colloq. de serpen. pag. mihi 172. & seqq.
(b) Virg. 5. Æneid.
(c) Curtius lib. 8.
(d) Camer. 2. subces. cap. 12. 13. & 86.
(e) Schoonh. Embl. 15. pag. 45.
(f) Camer. in symbol. cent. 4. Embl. 14.
(g) Burg. in viuitis ling. Embl. 32. pag. 71.
(h) Proverb. 22. 1.
(i) Isocrat. in orat. de Reg. ad Nicocl. in princip.
(k) Faust. Andrelin. lib. 1. curm.

*Carmine defunctus magnus nunc vivit Achilles
Semper & Alcides carmine vivus erit
Vos, quibus aeterna facimus vaga marmura fama,
Digna decet larga dona dedisse manu.
Exiguo, reliqua quae dantur, tempore restant,
Quae data sunt Vati, munera semper habes.*

18 Quod bene agnovisse videntur multi antiquorum, & recentiorum temporum Heroes, qui hac de causa celebres Historicis, aut Poëtas magno in pretio apud se habuerunt, pecuniis, muneribusque & honoribus, salariis, status, coronis, templis, sepulchris, aliisque variis modis condecorarunt, quorum copiosam narrationem, qui velit, apud Theatrum (l) vitæ humanæ Beyerlinchii reperiet: sed omnium loco Magnum illum Alexandrum Macedonem exhibere sufficere, qui cum se totum ad Achillis exemplar componere cuperet, & longo postea intervallo superaverit, hoc uno illum se feliciorum & fortunaciorem fuisse dixit, ut Plutarchus (m), & alii passim literis produunt, quod immortalis Homeri carmine celebratus, per totum terrarum orbem innotuisset, sic indicans, ut aliud agens Plinius Junior (n) scripsit: *Se hoc uno monumento homines quantumvis claros, & rerum gestarum gloria conspicuos à mortalitate asserere posse; nam cetera fragilia, & caduca, non minus quam ipsi homines, occidunt, desinantque.*

19 Idemque ipsum, æquè signanter Eudamidas apud eundem Plutarchum (o) ostendit, dum rogatus à quodam, quam ob causam Lacedæmonii, priusquam inirent prælium, Musis immolarent, cum nihil illis videretur cum Marte esse commercii? *Ut rebus (inquit) fortiter gestis, contingat honesta commendatio.* Et Alexander Severus apud Lampridium (p) quia ita habet: *Sed amavit literatos homines: vehementer etiam reformidans, ne quid de se asperum scriberent.* Et Plinius Junior (q), qui jam suo tempore hunc morem antiquum fuisse, his verbis ostendit: *Fuit moris antiqui, eos, qui vel singulorum laudes, vel urbium scripserint, aut honoribus, aut pecunia ornare: nostris vero temporibus, ut alia speciosa & egregia, ita hoc in primis exolevit. Nam postquam desimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus.*

20 Et Antiquioribus aliis omissis, elegans quoque est in eodem argumento exornando Ludovic. Ariostus (r), Principem laudans, qui Scriptorum, & dignorum Poëtarum penam (quos raros esse inquit) se suaque facta à Lethæis undis eripiunt. Contra eos vituperans, & intellectu à Deo privatos inquitens:

Che de la Poesia gli ha fato schivo, &c.

21 Quod in Rithmis sequentibus, omnino legendis, variis exemplis demonstrat, & in eadem sententiam consentiens Joannes Barclajus (s), parum esse ait, in Principem ullum, vel in uno cælo omnium virtutum stellas convenisse, nisi nobiles Scriptores meritis, sortitusque fuerit, qui easdem posteris calamo tradant, & ultra mortalium sortem extendant.

22 Quæ quidem omnia secus longè illis Principibus contigisse videmus, qui Heroicis Poëtas, gravesque, & eloquentes Scriptores & Historiographos sibi gratos, beneficiisque devinctos, habere non curarunt, eosvè in aliquo læserunt, vel contempserunt, cum exinde maximam sui nominis gloriæque jacturam apud posteros reportaverint, totque conspersi maculis fuerint, ut vix ad eas abluendas totus veritatis in contrarium se habentis Oceanus sufficere possit, ut in nostro Rege D. Petro accidit, de cuius vitis, & sævitiis plus, quam debuit, hac de causa ejus Historiographus Petrus Lupecius ab Ayala vulgavit, ut nuper D. Comes de la Roca (t), multis titulis clarus, docto in rem hanc libello demonstrat; & in Paulo II. Pontifice Max. quem nimis Platina ab eodem malè tractatus, suis scriptis læcessit.

23 Eademque causa Laurentium Vallam permovit (u), non solum contra alium Pontificem, verum & contra ipsam demum Ecclesiam Romanam, & donationem eidem à Constantino Imper. factam, improbè debachandi, ut latius Eminentis. Cardin. Baron. & Bellarm. & Augustin. Stheucus (x) eandem acerrimè defendentes, enarrant. Usque adeo certum est, vel pusillos Tentiritas nostros, quibus Dei munere legenda scribere datum est, etiam à magnis Principibus timeri suspicique debere, cum & ex ira, vel favore dividant mortalibus Fata, & suis scriptis famam, infamiamvè perennem reddant, quia, ut Festus Avienus (y) inquit:

Musis in termina vita

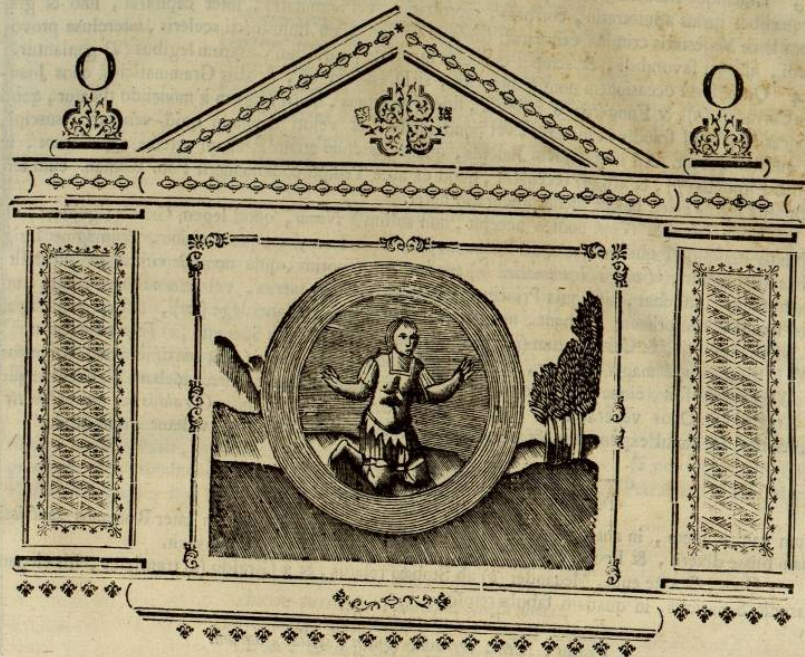
Permanet, & memori laus semper pullulat ævo.

EM

(l) Theatr. lit. A. pag. 689. lit. G. pag. 105. lit. H. pag. 72. lit. P. pag. 496. & seq. & lit. S. pag. 315.
(m) Plutarc. in Alex.
(n) Plin. Jun. lib. 6. epist. 17.
(o) Plutarc. in Apophr. Laconic.
(p) Lamprid. in Alex. Severo.
(q) Plin. Jun. lib. 3. epist. 21.
(r) Ariost. in Orland. Fur. cant. 35. stanc. 22. & seqq.

(s) Barclaj. in Argen. lib. 1. pag. 101. quem lege.
(t) D. Comes de la Roca in lib. de vita D. Petr. Reg.
(u) Fest. Avienus de situ Orbis.
(x) Bellarm. & Stheuc. contra Vallam, & plures alii passim.
(y) Fest. Avien. in descript. Orb. Filiuc. 2. select. pagin. 343.

MONETÆ PROBITAS, ET VENERATIO.

*En Constantini Numos homo pronus adorat.
An quia sit Numen numulus iste sibi?
Numinis aeterni an quia pars non parva Moneta
Mutari obsistit, jam quod adoret habet?*

COMMENTARIUS.

Non sufficit Reipublicæ curam clavumque tenentibus, subditorum animos præiorum, & beneficiorum, de quibus egimus, gratia & liberalitate demulcire, nisi eisdem bonam probamque Monetam constituent, materia, ut post Paulum Juris-Consulti alii plures (a) tradunt, electa, cujus publica, ac perpetua æstimatio difficultatibus permutationum æqualitate quantitatis subveniat, & forma publica percusa, usum dominiumque, non tam ex substantia præbeat, quam ex quantitate, neque ultra merx utrumque sit, sed alterum pretium vocetur. Quod Paulus ab Aristotele (b) sumpsit, eandem doctrinam, & numerorum cudendorum causam, & originem plenius adhuc tradente. In quo etiam argumento Plinius (c) de Romanis agens, & Budæus (d), Tiraquellus (e), Covarruvias (f), & alii (g), de Hebræis, Græcis, & aliis Nationibus, latè versantur.

2 Omnes ubique pariter asserentes, hanc curam probæ Monetæ populis impertiendæ, adeo propriam Principum esse, & esse debere, ut vel ob hoc, ad eos tantum, qui superiorem non agnos-

(a) L. 1. de contr. empt. l. si ita 42. de fidejurr. & latè omnes, qui de re Numaria scripserunt, quos vide apud Latream 1. tom. discept. cap. 12. ex n. 2. Marq. in gubern. Christian. lib. 2. cap. ultim.
(b) Aristot. 1. Polit. cap. 9.
(c) Plin. lib. 33. cap. 1. & 3. Eutrop. lib. 2.

(d) Budæus in notis ad d. l. 1.
(e) Tiraq. de retr. lign. s. 1. glor. 20. num. 20.
(f) Covarr. de veter. num. collatio.
(g) Forcat. dial. 48. Basil. Pont. select. exposit. de monet. Marq. in gubern. Christ. lib. 2. cap. 39.